

ПРОБЛЕМА ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ ЗАСОБАМИ КРАЄЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Анотація досвіду роботи Пристюк Надії Петрівни, керівника гуртків Комунального закладу «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради

Виховання свідомого громадянина патріота - це завдання, яке має вирішуватися спільними зусиллями: закладів освіти, батьків та суспільства. Саме такий, комплексний підхід, може дати максимальний результат. Зусиллями однієї школи неможливо ефективно здійснювати процес національно-патріотичного виховання. Доповненням, а не дублюванням, у цій важливій справі має бути організація роботи історико-краєзнавчого гуртка у закладі позашкільної освіти.

Вивчаючи всесвітню історію, історію України чи історію рідного краю, діти часто стикаються з проблемою синхронізації історичного процесу, який відбувався у світі і у рідному краї. Історія рідного краю часто уявляється якоюсь окремою та ізольованою від загального історичного процесу. Шкільна програма з історії передбачає години для вивчення історії рідного краю, існує і окремий курс «Харківщинознавство», але це не вирішує проблему наближення «історії» до конкретної особи.

З власного досвіду роботи як учителя та керівника історико - краєзнавчого гуртка можу сказати: «історія» стає ближчою до дитини, якщо починати її вивчення з «порогу», тобто з історії родини, вулиці, селища і так далі, тобто необхідно показати дітям участь родини в історичних процесах, зв'язок історії населеного пункту з історією усієї держави.

Сучасна педагогічна наука дає можливість використовувати різноманітні освітні технології, залучати форми і методи навчальної та виховної діяльності в освітній процес.

Однією з таких освітніх технологій є проектна діяльність учнів.

Ідея включення проектної діяльності в освітній процес була запропонована американським педагогом і філософом Джоном Дьюї більше століття тому. У вітчизняній педагогіці актуальність цієї проблеми вивчав Антон Макаренко, який в результаті своєї новаторської педагогічної діяльності дійшов висновку про проектування особистості як суб'єкта педагогічної праці. Таку думку не раз висловлював Василь Олександрович Сухомлинський, багатогранну педагогічну спадщину якого пронизує ідея проектування людини. Визначення суті проектування як педагогічного явища є досить складним, бо надзвичайно складними і багатогранними є система проектування і сам педагогічний процес.

Великою перевагою проектної діяльності є вміння, які набувають учні, а саме:

- планувати свою роботу, попередньо прораховуючи можливі результати;
- використовувати багато джерел інформації;
- самостійно збирати і накопичувати матеріал;
- аналізувати, співставляти факти, аргументувати свою думку;
- приймати рішення;
- установлювати соціальні контакти (розподіляти обов'язки, взаємодіяти один з одним);
- створювати "кінцевий продукт" - матеріальний носій проектної діяльності (доповідь, реферат, фільм, календар, журнал, проспект, сценарій);
- представляти створене перед аудиторією;
- оцінювати себе та інших.

Робота за методом проектів передбачає постановку певної проблеми і наступне її розкриття, розв'язання, з обов'язковою наявністю ідеї та гіпотези розв'язування проблеми, чітким плануванням дій,

розподілом (якщо розглядається групова робота) ролей, тобто наявністю завдань для кожного учасника за умов тісної взаємодії, відповідальності учасників проекту за свою частину роботи, регулярного обговорення проміжних кроків та результатів.

Візуалізувати освітній процес допоможе технологія «Кроссенс», яка активно впроваджується на заняттях історико-краєзнавчих гуртків.

Слово «кроссенс» означає «перетин змістів» і взято авторами за аналогією зі словом «кросворд». Ця цікава ідея належить письменникові, педагогу і математику Сергію Федіну і доктору технічних наук, художнику і філософу Володимирі Бусленку. Кроссенс являє собою асоціативний ланцюжок, замкнутий в стандартне поле з дев'яти квадратиків для гри «хрестики-нулики». Дев'ять зображень розставлені в ньому таким чином, що кожна картинка має зв'язок з попередньою і наступною, а центральна об'єднує за змістом відразу декілька. Зв'язки можуть бути як поверхневими, так і глибинними, але в будь-якому випадку це відмінна вправа для розвитку логічного і творчого мислення. Робота за методом проектів із залученням технологій кроссенсу, на мій погляд, є найбільш ефективною та цікавою для вихованців історико-краєзнавчого гуртка. Це і створення віртуальних екскурсій вулицями, селищем, містом. Правильно починати з «меншого», тобто у такому порядку: вулиця, район, місто, область, країна. Паралельно необхідно синхронізувати історію досліджуваних об'єктів з історією України. Наступним кроком має бути перехід від віртуальних екскурсій до проведення реальних екскурсій самими вихованцями гуртка. Враховуючи, що всі учні вміють користуватися комп'ютерами, планшетами, смартфонами тощо, вони за допомогою керівника гуртка, спираючись на власний досвід та уроки інформатики, можуть шукати інформацію у мережі Інтернету. Тому завдання по складанню віртуальної екскурсії не видається складним. Програма занять історико-

краєзнавчого гуртка не обмежує в часі керівника, дає можливість, на відміну від шкільної програми, приділити достатньо часу для втілення у життя запланованого проекту.

Отже, пропонується наступний алгоритм роботи по створенню віртуальних екскурсій (далі просто екскурсій) на заняттях історико-краєзнавчих гуртків, що використовуються на практиці у Комунальному закладі «Харківська обласна станція юних туристів».

1. З'ясовуємо, що таке віртуальна екскурсія і наскільки складним може бути процес створення такої екскурсії для учнів тієї чи іншої вікової категорії.

2. Разом з дітьми розробляємо пам'ятку пошуку інформації.

3. Визначаємося з темою екскурсії (можливе об'єднання декількох тем в одній екскурсії, враховуючи інтереси юних дослідників та об'єм матеріалу, який буде представлений в екскурсії). Наприклад: «Історія вулиці (селища, району, міста)», «Відомі особистості, які проживали на нашій вулиці», «Наша вулиця в художніх, образотворчих, літературних творах», «Промислові об'єкти нашого району та історія їх будувannya», «Відомі історичні події, які відбувалися у нашому селищі», «Місто, селище, вулиця, район у спогадах жителів (батьків та рідних вихованців)» тощо.

4. Складання плану екскурсії. Розподіл завдань для груп «експертів»: «Історики», «Журналісти», «Фотоексперти» тощо.

5. Створення пам'ятки для роботи кожної групи. Наприклад, складання плану інтерв'ю для роботи групи «Журналісти», список фотографій об'єктів, які має зробити група «Фотоексперти», яку інформацію необхідно знайти групі «Історики» тощо.

6. Виконання поставлених завдань.

7. Об'єднання всієї підібраної інформації, обговорення та створення презентації.

8. Представлення виконаної роботи.

9. Створення «квесту» за матеріалами екскурсії для молодших вихованців гуртка.

Треба зауважити, що роль керівника гуртка у даній роботі не зводиться до виконання лекторських функцій, керівник допомагає, направляє, супроводжує, підказує. Тобто, є партнером та співучасником процесу. Залучаються до роботи і батьки, які дають інтерв'ю, надають фото з власних архівів.

Таким чином, процес створення віртуальної екскурсії перетворюється на цікаве вивчення історії рідного краю та історії держави. Крім того, вихованці у процесі такої діяльності, опановують навички роботи в колективі, створення презентацій, роботи з літературними, архівними, писемними та фото джерелами.